

Regeringskansliet
Näringsdepartementet
att: Lisen Sjöling

Remissyttrande avseende Jordbruksverkets rapport 2019:17 Krav på att hålla djur lösgående – konsekvenser, övergångsbestämmelser, undantag och andra incitament än lagstiftning.

Bakgrund

I Djurskyddsutredningens betänkande Ny djurskyddslag (SOU 2011:75) föreslogs att det ska införas ett krav i djurskyddslagen på att alla djur ska hållas lösgående. Samtidigt föreslog utredaren att Statens jordbruksverk (Jordbruksverket) ska få ett bemyndigande att föreskriva om undantag så att befintliga uppbundna system kan fasa ut i rimlig takt.

I propositionen (prop. 2017/18:147) till den nya djurskyddslagen (2018:1192) gör regeringen bedömningen att alla djur bör hållas lösgående men att konsekvenserna av att införa ett krav på att hålla djur lösgående och behovet av övergångsbestämmelser och undantag bör utredas ytterligare. Ett uppdrag Jordbruksverket fick 2018.

Regeringen konstaterade bl.a. att en snabb omställning till lösgående system kan få negativa konsekvenser för de djurhållare som har stallar med uppbundna system då det kan påskynda storleksrationaliseringen och medföra att företagare slutar i förtid. Även när det gäller hästbranschen noterade regeringen att en alltför snabb utfasning av spiltorna kan utgöra ett hot för vissa ridskolors och turridningsverksamheters konkurrenskraft samt tvinga företag och organisationer att dra ner på eller lägga ner sina verksamheter.

Regeringen konstaterade även att det för vissa typer av djurhållning eventuellt kan finnas skäl att föreskriva om permanenta generella undantag från kravet på att hålla djur lösgående liksom att medge undantag för enskilda. Behovet av sådana undantag ansåg regeringen också behövde utredas.

Regeringen noterade vidare att det redan idag pågår en successiv naturlig utfasning av uppbundna system.

BRENDOV, ERIKA, erika.brendov@lrf.se

Jordbruksverket skulle analysera och bedöma vad som är en rimlig övergångstid för att djurhållare med befintliga stallar ska kunna ställa om till lösgående system. Jordbruksverket skulle även överväga om det finns andra incitament än lagstiftning som kan främja en snabb och effektiv omställning till lösgående system. Vid förslag på sådana incitament skulle ekonomiska och övriga konsekvenser analyseras. Jordbruksverket redovisade sitt uppdrag i rapporten "Krav på att hålla djur lösgående – konsekvenser, övergångsbestämmelser, undantag och andra incitament än lagstiftning (rapport 2019:17), vilken nu remitteras av Näringsdepartementet.

Med lösgående djur avses enligt Näringsdepartementet djurhållning i lösdrift eller i t.ex. boxar (d.v.s. att djuren hålls på ett sätt som inte innebär att djuren t.ex. står uppbundna i spiltor eller på båspallar). Det innebär inte ett förbud mot att kortvarigt binda upp djur, t.ex. i samband med skötsel eller vård.

De djurslag som berörs i Jordbruksverkets rapport är nötkreatur, häst och get.

LRFs synpunkter

LRF har beretts möjlighet att lämna synpunkter på Jordbruksverkets rapport och har följande att anföra.

Sammanfattning

LRF är positivt till att djur ska hållas lösgående. Utvecklingen går också naturligt i den riktningen. Drivkraften bakom detta är bl.a. ekonomi, arbetsmiljö, konsumenternas förväntningar och inte minst de svenska djurhållarnas strävan mot en ännu bättre djurvälstånd. Det är viktigt att denna utveckling mot lösgående system stimuleras på ett sådant sätt att produktionen, konkurrenskraften och lönsamheten i djurhållningen ökar.

LRF motsätter sig ett förbud mot djurhållningssystem med uppbundna djur på grund de stora negativa konsekvenser som kan förutses. Med befintlig lagstiftning med bl.a. krav på lösdrift vid nybyggnation och strukturutveckling inom näringen kommer målet ändå att nås.

LRF anser att utvecklingen mot lösgående system måste ske genom företagarnas egna initiativ och investeringar i näringen och inte tvingas fram via lagstiftning. En bättre väg är att stimulera till frivilliga investeringar i bra lösgående system genom bl.a. rådgivning och ekonomiska stödinsatser. Då finns förutsättningar att nå optimala djurhållningssystem som är hållbara på sikt och som ger möjligheter till såväl förbättrad djuromsorg som ökad

produktion och lönsamhet. Då skapas också den långsiktighet och förutsägbarhet som näringen behöver för att kunna utvecklas.

LRF delar Jordbruksverkets bedömning att kostnaderna och andra konsekvenser är betydande i det fall det beslutas om ett stoppdatum för att hålla djur i uppbundna system istället för att låta dessa fasa ut naturligt. Om en utfasning forceras riskerar Sverige att tappa en stor del av produktionen, till stora värden. Samhällskostnader kopplat till de som tvingas lägga ner tillkommer i form av bl.a. förlorade arbetstillfällen, kraftigt minskad produktion i Sverige, ökad import, färre betande djur, färre naturbetesmarker och minskad biologisk mångfald. Till det kommer att målet om en levande landsbygd i Sverige såväl som målen i Livsmedelsstrategin skulle påverkas negativt.

Övriga synpunkter

- Det är bra att regeringen utrett konsekvenserna av att införa ett krav i djurskyddslagstiftningen på att hålla djur lösgående innan några beslut fattas. LRF vill särskilt understryka vikten av väl avvägda bedömningar grundat i konsekvensanalysen. Den här frågan kan, beroende på hur regeringen väljer att gå vidare, få betydande påverkan bl.a. på lantbrukssektorns lönsamhet och konkurrenskraft liksom målen i Livsmedelsstrategin, en levande landsbygd i Sverige samt den biologiska mångfalden.
- Jordbruksverkets rapport är mycket väl genomförd och tar upp väsentliga frågeställningar. LRF delar verkets bedömning att ett stoppdatum kommer att få stora negativa konsekvenser för sektorn. Det är svårt att skatta antal djur och besättningar som skulle beröras och att göra beräkningar men Jordbruksverket har genomfört ett gediget arbete såvitt LRF kan bedöma.
- LRF är positivt till att djur ska hållas lösgående. Utvecklingen går också naturligt i den riktningen. Det är viktigt att utvecklingen mot lösgående system stimuleras på ett sådant sätt att produktionen, konkurrenskraften och lönsamheten i lantbruket ökar. Med bibehållen trendutveckling bedömer näringen t.ex. att endast drygt 20 procent av besättningarna och knappt 2 procent av mjölkorna i kokontrollen kommer att finnas i uppbundna besättningar om 10 år, och utvecklingen kan, med tillräcklig lönsamhet inom näringen, gå fortare än så. LRF ser även av det skälet inte något behov av ett stoppdatum för uppbundna

stallar i Sverige.

- LRF motsätter sig ett förbud mot att hålla djur i uppbundna system. LRF anser att utvecklingen mot lösgående system bör tillåtas ske genom företagarnas egna initiativ och investeringar i näringen och inte tvingas fram via lagstiftning. En bättre väg är att stimulera till frivilliga investeringar i bra lösgående system genom rådgivning och ekonomiska stödinsatser. Då finns förutsättningar att nå optimala, väl genomtänkta djurhållningssystem som är hållbara på sikt och som ger möjligheter till såväl förbättrad djuromsorg som produktion och lönsamhet.
- LRF delar Jordbruksverkets bedömning att investeringsstöd och andra befintliga stödformer även i fortsättningen bör användas för att främja en omställning till lösgående system. Det är viktigt att det finns tillräckliga medel inom investeringsstödet för att möjliggöra byggnation av lösgående djurhållningssystem.
- Ur ett företagarperspektiv är det avgörande att varje ny reglering som införs har mycket god framförhållning. LRF delar regeringens och Jordbruksverkets syn att en tvingande, snabb omställning till lösgående system kommer att få betydande negativa konsekvenser för de djurhållare som har stallar med uppbundna system. Detta då det kommer att påskynda storleksrationaliseringen på ett negativt sätt och medföra att företagare får svårare att klara konkurrensen, tvingas dra ner på sin verksamhet eller sluta med verksamheten helt. Det skulle få förödande konsekvenser och inte bidra till målet i Livsmedelsstrategin om ökad livsmedelsproduktion. Det är också viktigt att ta i beaktande att det finns många företag där det inte finns några som helst förutsättningar för att kunna bygga om eller bygga ut.
- Många av besättningarna som idag håller uppbundna djur är förhållandevis små men viktiga för den totala produktionen. Även den biologiska mångfalden och målet om en levande landsbygd med fler betande djur kommer att påverkas negativt i det fall lagstiftningen tvingar fram investeringar i lösgående system tidigare än vad som är företagsekonomiskt rimligt och möjligt. För många av dessa mindre besättningar är inte omställning ett alternativ och de kommer då tvingas avveckla verksamheten.
- Om man via lagstiftning förbjuder ett visst djurhållningssystem är det nödvändigt att det finns bra och ekonomiskt rimliga alternativ att investera i. LRF ser en risk i att man kan bli tvungen att investera i

billigare, och då kanske sämre lösningar vid tvingande lagstiftning. Det vore inte en positiv utveckling för djuromsorgen då alla lösgående system inte per automatik är bättre än uppbundna system. Det finns för- och nackdelar med båda systemen liksom bra och mindre bra lösningar. Det som fokuseras i remissen är framförallt hur stallsystemet är uppbyggt och inte hur djurhållningen och djurväl-färden fungerar. LRF vill understryka vikten av att inte sätta ett likhetstecken mellan lösdrift och djurväl-färd i alla sammanhang.

Både för nöt och häst är det i dag vanligt med uppbundna system. När det gäller häst så har djuren i dessa system ofta tillgång till fri rörlighet under större delen av dygnet. Inom både mjölk- och nötköttproduktionen har det de senaste 20 åren byggts många lösdriftsstallar men det innebär inte att alla djur på dessa gårdar alltid går i lösdrift. Något som ofta kombineras med lösdrifter är lösningar för hantering av t.ex. svärmjolkade kor, kor för sinläggning, nykalvade kor, mobbade djur eller andra djur som behöver särskild tillsyn är att ha dessa i uppbundna bås en kortare tid. Det handlar alltså om att brukaren valt att hantera vissa djur under viss tid i ett uppbundet system för bästa djuromsorg. Det är även allmänt vedertaget att skaderisken minskar i uppbundna system för mjölkkor.

Om ett stoppdatum för att hålla djur i uppbundna system skulle införas är det viktigt att det även fortsättningsvis finns möjlighet att hålla vissa djur uppbundna av djurskyddsskäl. Eventuellt skulle man kunna procentuellt begränsa antalet uppbundna platser av det totala antalet platser i en besättning. Kanske även begränsa under hur lång tid ett djur får stå uppbundet, vilket redan finns när det gäller häst i spilta.

- En så stor investering som det är tal om då man går från ett system till ett helt annat sker som regel i flera etapper för att sprida investeringskostnaderna över flera år. En tvingande lagstiftning kan innebära att man inte klarar omställningen ekonomiskt om man måste ta hela investeringen på en gång. Det behöver också beaktas att det inte bara är själva systemet i sig som är en kostnad utan även andra delar av produktionen behöver som regel justeras, vilket också medför kostnader. Det handlar om utfodringssystem, utgödsling, lagring av gödsel, skötselsystem etc. De investeringar som krävs av den enskilde är mycket stora. Det kan t.ex. handla om 8-14 miljoner kronor för att bygga ett nytt lösdriftsstall i mjölkproduktionen med robotar. En forcerad omställning skulle kräva extraordinära insatser i form av

investeringsstöd och statliga lånegarantier för att inte riskera livsmedelsstrategins målsättning om ökad svensk mjölkproduktion.

- LRF delar Jordbruksverkets bedömning att en alltför snabb omställning kan innebära att det på kort tid uppstår en stor efterfrågan på företag som kan genomföra de byggnationer som krävs med risk för kraftiga prisökningar. Omställning kan även omfatta åtgärder som kräver tillstånd vilket bör tas hänsyn till då tillståndsgivningen kan vara tidskrävande.
- I det fall en ändring i lagstiftningen och en övergångstid ändå övervägs delar LRF Jordbruksverkets syn att det är nödvändigt med en lång övergångstid, alternativt övergångsbestämmelser som innebär att djurhållaren får fortsätta sin verksamhet med uppbundna system så länge djurhållaren bedriver verksamheten på sin gård. LRF vill understryka att den övergångstid på 10 år som infördes då uppbundna handjur blev förbjudna är långt ifrån tillräcklig i detta fallet. Om ett stoppdatum skulle införas är det viktigt att efter en tid göra en uppföljning av konsekvenserna och justera övergångstiden vid behov.
- LRF delar regeringens syn att det för vissa typer av djurhållning kan behövas permanenta generella undantag från ett eventuellt lagkrav på att hålla djur lösgående liksom att det medges möjlighet till undantag för enskilda. Jordbruksverket bedömer i sin rapport att det utöver lantraserna och fäbodbruk endast är i mindre djurhållningar i skogs- och mellanbygd där det kan övervägas ett undantag från krav på lösgående djur. Motiveringen när det gäller lantraser och fäbodbruk är att dessa håller viktiga naturliga betesmarkerna öppna och ett krav kan leda till en risk för att de viktiga betesmarkerna växer igen om dessa gårdar avvecklas. LRF anser att det även finns sådana behov i andra verksamheter som inom hästnäringen.
- Vid nybyggnation finns redan idag ett förbud mot uppbundna nötkreatur och hästar i djurskyddsföreskrifterna (SJVFS 2017:24, L104 och DFS 2007:6, L101). Det är enligt LRF en mer rimlig begränsning i lagstiftningen som anger en riktning men låter företagaren själv ta det affärsmässiga beslutet om, och i så fall när, när det är lämpligt och möjligt att investera i ett lösgående system. Det har under en längre tid redan införts flera begränsningar i Sverige vad gäller att hålla djur uppbundna (se sammanställning från Jordbruksverkets rapport nedan). Dessa i kombination med förbud vid nybyggnation, betydande påverkan på ekonomin i det fall ett stoppdatum införs och en tydlig

utveckling inom sektorn mot en utfasning av uppbundna system torde enligt LRF vara skäl för att inte införa ett stoppdatum för uppbundna djurhållningssystem.

- 1982–allmänna råd om att grisar ska hållas lösgående
 - 1982–allmänna råd om att uppbinding av grisar inte får ske
 - 1982–allmänna råd om att får ska hållas i lösdrift
 - 1989–föreskrifter om att grisar ska hållas lösgående
 - 1989–föreskrifter om att får ska hållas i lösdrift
 - 1999–föreskrifter om att kalvar inte får hållas bundna
 - 2007–föreskrifter om att nötkreatur ska hållas i lösdrift i nybyggda stallar
 - 2007–föreskrifter om att handjur (nötkreatur) ska hållas i lösdrift (fr.o.m. 1 aug 2017).
 - 2007–föreskrifter om att hästar inte får hållas uppstallade i spilta i utrymmen som byggs nya eller genomgår förprövningspliktig ombyggnation
 - 2007–föreskrifter om att hästar inte får hållas uppbundna i spilta mer än 16 timmar per dygn (f.o.m. 1 aug 2010)
 - 2019–föreskrifter om att hästar inte får hållas i spilta för uppstallning som har byggts efter 1 mars 2019.
- Det finns idag ingen EU-rättsakt som reglerar att vuxna nötkreatur och getter i konventionell produktion eller hästar ska hållas i lösgående system. Det finns inte heller något förbud mot att de får bindas upp längre perioder. Uppbinding av kalvar är dock förbjudet inom EU då det regleras i rådets direktiv 2008/119/EG av den 18 december 2008 om fastställande av lägsta djurskydds krav för kalvar. Det finns dock krav på lösdrift för nötkreatur och getter i ekologisk produktion med möjlighet till undantag för mindre besättningar.
- Grundregeln i EU-regelverket för ekologisk produktion är att djur ska vara lösgående. Idag finns undantag för besättningar upp till 45 vuxna nötkreatur under vintertid. Jordbruksverket kan bevilja sådana undantag. I den nya ekoförordningen som börjar gälla 2022 ((EU) 2018/848) finns en fortsatt möjlighet till undantag. LRF anser att det är viktigt att nuvarande undantag även beviljas när den nya förordningen träder ikraft. Om krav på lösgående djur skulle införas skulle det innebära att många, ofta små, ekologiska producenter inte längre skulle kunna fortsätta sin produktion, vilket inte går i linje med regeringens mål om ökad ekologisk produktion. I den ekologiska produktionen är det tydligt att konsumenternas förväntningar redan skyndar på en

övergång till lösgående djur, då Arla har beslutat om ett stoppdatum för uppbundna djur i sina regler för ekologisk mjölk som är tidigare än vad ekoförordningen kräver.

- Jordbruksverket konstaterar i sin rapport att det finns stora skillnader i den nationella lagstiftningen inom Norden. När det gäller exempelvis nybyggnation finns det i Sverige och Norge redan ett krav på att alla nya stallar för nötkreatur ska byggas för lösgående djur. Liknande krav finns i Danmark men gäller bara stallar för kor som hålls för mjölkproduktion. I Finland är det fortfarande tillåtet att bygga nya stallar för uppbundna nötkreatur.

I Norge och Finland är det även krav på att alla nya stallar för getter ska byggas för lösgående djur eftersom uppbindning inte är tillåtet. I Sverige och Danmark är det dock fortfarande tillåtet att bygga nya stallar där getter ska hållas uppbundna.

I Sverige finns det sedan 2007 ett krav på att hästar ska hållas lösgående i nybyggda stallutrymmen eller stallutrymmen som genomgått förprövningspliktig ombyggnad.

- Sedan 1 augusti 2017 finns i Sverige ett förbud mot att hålla handjur av nötkreatur (stutar och tjurar) i uppbundna stallsystem men för övriga kategorier av nötkreatur är uppbindning tillåtet. I Finland, Norge och Danmark finns idag inga nationella förbud mot att hålla nötkreatur i uppbundna stallsystem (undantaget vid nybyggnation i Sverige, Norge och Danmark).

Hållande av getter i uppbundet system är helt förbjudet i Norge och Finland, d.v.s. även i befintliga anläggningar. I Sverige och Danmark är det inte förbjudet.

Sedan 1 mars 2019 gäller i Sverige att hästar inte får hållas i några spiltor som byggts efter detta datum. I Norge och Finland är det tillåtet att hålla hästar uppbundna i spilta. I Danmark är det förbjudet att hålla hästar uppstallade i spilta sedan 2011. I Sverige får hästar hållas uppstallade i spilta under maximalt 16 timmar per dygn. Det gäller dock inte

·Om det är nödvändigt för att skydda hästarna vid onormala väderleksförhållanden.

·Om det är nödvändigt för att skydda hästarna från skador eller sjukdom vid onormala markförhållanden som inte kunnat förebyggas

- . Om det är nödvändigt för att skydda hästarna mot allvarliga insektsangrepp
- . Om det finns en omedelbar fara för rovdjursangrepp som rimligen inte kan undanröjas på annat sätt.
- Vad gäller andra nordiska länders planer på införande av ett lagstadgat krav att hålla djur lösgående så träder ett generellt förbud mot att hålla nötkreatur i uppbundna stallsystem i kraft i Norge år 2034. Danmark har också valt att föreskriva om ett liknande förbud som dock endast avser mjölkkor och som ska gälla från och med år 2027. I bägge länderna har dock datumet för ikraftträdande fått skjutas fram på grund av den svåra ekonomiska situationen inom mjölkproduktionen. Det visar tydligt på de svårigheter som finns med att införa ett stoppdatum för uppbundna stallsystem istället för, som LRF förordar, låta dem fasas ut naturligt.
- LRF konstaterar sammanfattningsvis att det redan finns stora begränsningar i den svenska lagstiftningen kring uppbundna djur som i kombination med den utveckling vi ser i näringen mot lösgående system torde borga för att en naturlig utfasning kan tillåtas. Jordbruksverket har studerat de nordiska länderna men inte andra EU länder. LRF känner inte till någon medlemsstat utanför Norden som har ett nationellt förbud mot att hålla djur i uppbundna system. LRF bedömer att ett ensidigt införande av ett krav på lösgående djur i Sverige bland annat skulle medföra produktionsbortfall och ytterligare ökad import. Det vill säga en utveckling på tvärs mot riksdagens livsmedelsstrategiska beslut.
- Jordbruksverket har uppskattat att kostnaderna för ny- och ombyggnation för att ställa om kan uppgå till 14 miljarder. LRF delar verkets bedömning att kostnaderna är betydande för näringen i det fall det beslutas om ett stoppdatum för att hålla djur i uppbundna system istället för att låta dessa fasas ut naturligt. Kostnaderna Jordbruksverket tagit fram gäller bara de djurhållare som ställer om. Samhällskostnader kopplat till de som då tvingas lägga ner tillkommer i form av bl.a. förlorade arbetstillfällen, minskad produktion i Sverige, ökad import, färre betande djur, färre naturbetesmarker och minskad biologisk mångfald. Till det kommer att målet om en levande landsbygd i Sverige såväl som att målen i Livsmedelsstrategin skulle påverkas negativt.
- Omställning till lösdrift är ekonomiskt krävande och många företag har inte de ekonomiska eller andra förutsättningar som krävs för en

omställning. LRF delar Jordbruksverkets bedömning att ett stort antal djurhållare med nötkreatur istället kan förväntas lägga ner sin verksamhet med omfattande samhällsekonomiska kostnader som följd och negativ påverkan på svensk livsmedelsproduktion. Det skulle även öppna för ökad import.

- Givet att en viss del av produktionsminskningen i mjölkproduktionen skulle kunna uppvägas av ökad köttproduktion skulle nettoeffekten på produktionsvärdet i den svenska livsmedelsproduktionen ändå kunna antas bli en minskning på cirka 0,86 - 1,06 miljarder kronor enligt Jordbruksverket. LRF ser en uppenbar risk att den reella minskningen i produktionsvärde kan bli ännu större. Jordbruksverket har kalkylerat med att 10 % av nötköttsproducenterna med uppbundet system skulle lägga ner sin djurhållning. LRF bedömer att fler än så avvecklar. Vid nedläggning av mjölkproduktion där inte omställning till dikalvsproduktion sker går näringen också miste om kalvar till köttproduktion. Det skulle gå tvärt emot Sveriges Livsmedelsstrategi med mål om ökad svensk livsmedelsproduktion.
- Arlas bedömning är att ett förbud mot uppbundna stallar i konventionell produktion utan stöd för omställningen skulle leda till att ca 700 Arlagårdar läggs ner, och att den svenska mjölkproduktion minskar med ca 200 miljoner kg. Det skulle innebära att cirka 30-35% av Arlagårdarna försvinner och Arlas svenska mjölkproduktion minskar med 14%. Till det ska adderas nedläggning av andra mjölkgårdar än Arlas.
- Jordbruksverket anger i rapporten att ca 30 procent av djurhållarna i mjölkproduktionen kan antas bygga om delar av sin anläggning eller bygga ny anläggning som följd av ett krav på lösgående system. Huvuddelen av dessa antas vara djurhållare som bygger om befintliga byggnader snarare än att bygga nytt. LRF har svårt att se att det är en realistisk bedömning. Det är tveksamt att det skulle vara lönsamt för så många att bygga om. Det är t.ex. svårt att bygga så stort som behövs för att klara en sådan investering i skogs- och mellanbygd, där många av de mindre mjölkbesättningarna finns. Det är viktigt av flera skäl att Sverige kan behålla de mindre gårdarna bland annat då dessa framgent kan vara den enda möjligheten för unga att köpa sig in i mjölkproduktionen för att sedan kunna utveckla och investera.
- Jordbruksverket anger att det i tidigare samråd med berörda aktörer har lyfts att ett incitament för att ställa om skulle vara att djurhållare med

lösgående system skulle undantas beteslagstiftningen. I rapporten gör verket bedömningen att detta är mindre lämpligt eftersom hållning i lösgående system inte kan ses som ett alternativ för att uppnå de djurvälståndsfördelar som beteslagstiftningen medför. Som Jordbruksverket ser det är beteskravet en alltför viktig djurvälstands- och djurhälsofråga för att det ska kunna tas bort och ersättas med lösgående djurhållning. Jordbruksverket anser också att beteskravet även medför andra fördelar för t.ex. öppna betesmarker som inte kan uppnås om djur i lösgående system undantas från beteskraven. LRF vill förtydliga att det inte i någon större utsträckning är de mjölkande djuren som står för ett öppet landskap och biologisk mångfald utan framförallt rekryteringsdjur, sinkor och djur för köttproduktion etc. LRF anser att man i samband med arbetet kring lösgående djur ändå bör utreda kopplingen mellan beteslagstiftningen och ett eventuellt krav på lösdrift då vi vet att beteslagstiftningen utgör ett hinder för vissa gårdar som vill bygga om till lösdrift.

- De besättningar inom nötköttsproduktionen som har uppbundet system är ofta små besättningar som har sin djurhållning som en deltidssysselsättning. Dessa är mycket viktiga för sin bygd och för att hålla betesmarker öppna och bidrar till biologisk mångfald. Många av dessa besättningar skulle inte ha möjlighet att bygga om sitt stall. Vid ett eventuellt förbud mot uppbundna djur finns därför risk för att verksamheten läggs ner, igenväxning sker och mycket av den viktiga biologiska mångfald som betande djur möjliggör går förlorad. Mindre besättningar nyttjar också marker som inte räcker till eller är för utspridda för storskalig foderproduktion. Mjölkbesättningar utan robot kan också använda beten längre från gården. Små besättningar i skogs- och mellanbygd håller markerna öppna i de områden där det är svårt att ha någon annan produktionsform.
- I Sverige producerar vi knappt 60 % av det nötkött vi äter. Vi har en livsmedelsstrategi som uttrycker en vilja att öka den svenska livsmedelsproduktionen. De små besättningar med nötköttsproduktion som idag har uppbundet system är många och viktiga för att upprätthålla produktionen. Och även där sker en naturlig övergång mot lösgående djur.
- SJV anger i sin rapport att det är troligt att de flesta hästhållare med spiltsystem kommer att bygga om. LRF instämmer inte utan bedömer att omfattande investeringsstöd måste erbjudas för att flertalet ska ha möjlighet att ställa om till lösgående system. LRF ser istället en stor

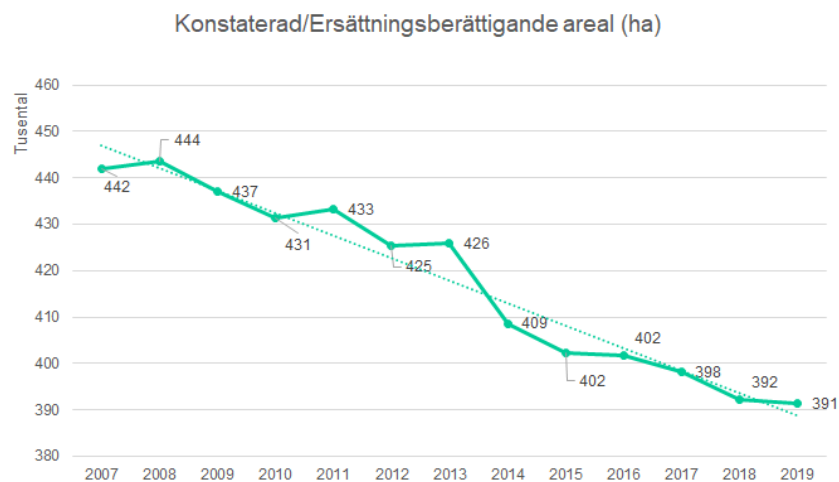
risk att många verksamhetsutövare slutar om de tvingas ställa om till lösdrift. När det gäller häst är det framförallt de ridskolor som inte har möjlighet att bygga om och fortsätta med sin verksamhet liksom brukshästhållningen som är en hästverksamhet i form av uppdragskörning/entreprenad och ett stort antal andra tjänster. Ridskolor kan helt sakna möjligheter till omställning inte endast av ekonomiska skäl utan även för att de har begränsad tillgång till mark. Om ridskolor tvingas bygga om till lösgående system kommer viktig mark som idag används som hagmark bli bebyggd vilket begränsar möjligheten till hagar där hästar kan röra sitt fritt i sina naturliga gångarter. I dessa fall är nedläggning enda alternativet. Även många mindre besättningar, där hästverksamheten ofta utgör en deltidssysselsättning, kommer sannolikt att välja att lägga ner verksamheten istället för att bygga om.

- För hästhållningen är således möjligheten till ett generellt, permanent undantag viktigt, och även rimligt. Bland annat mot bakgrund av att uppställning i spilta aldrig sker hela dygnet. Hästarna arbetas som regel på olika sätt och det finns krav i lagstiftningen om att de dagligen ska kunna röra sig fritt i sina naturliga gångarter. De flesta hästar går också i hage dagtid bland annat av skälet att de enligt lagstiftningen endast får hållas uppbundna i spilta maximalt 16 h per dygn.
- Om antalet djur minskar, oavsett om det är nötkreatur eller hästar, kommer antalet betande djur också att minska vilket riskerar att ytterligare försämra den oroande utveckling som kan konstateras idag när det gäller minskat nyttjande av betesmarker vilket negativt påverkar den biologiska mångfalden. LRFs bedömning är att de mindre besättningarna ofta är särskilt betydelsefulla för många av våra betesmarker. Många mindre gårdar ligger i skogs- och mellanbygd där det finns höga naturvärden. Det största hotet för den biologiska mångfalden är att produktion upphör.

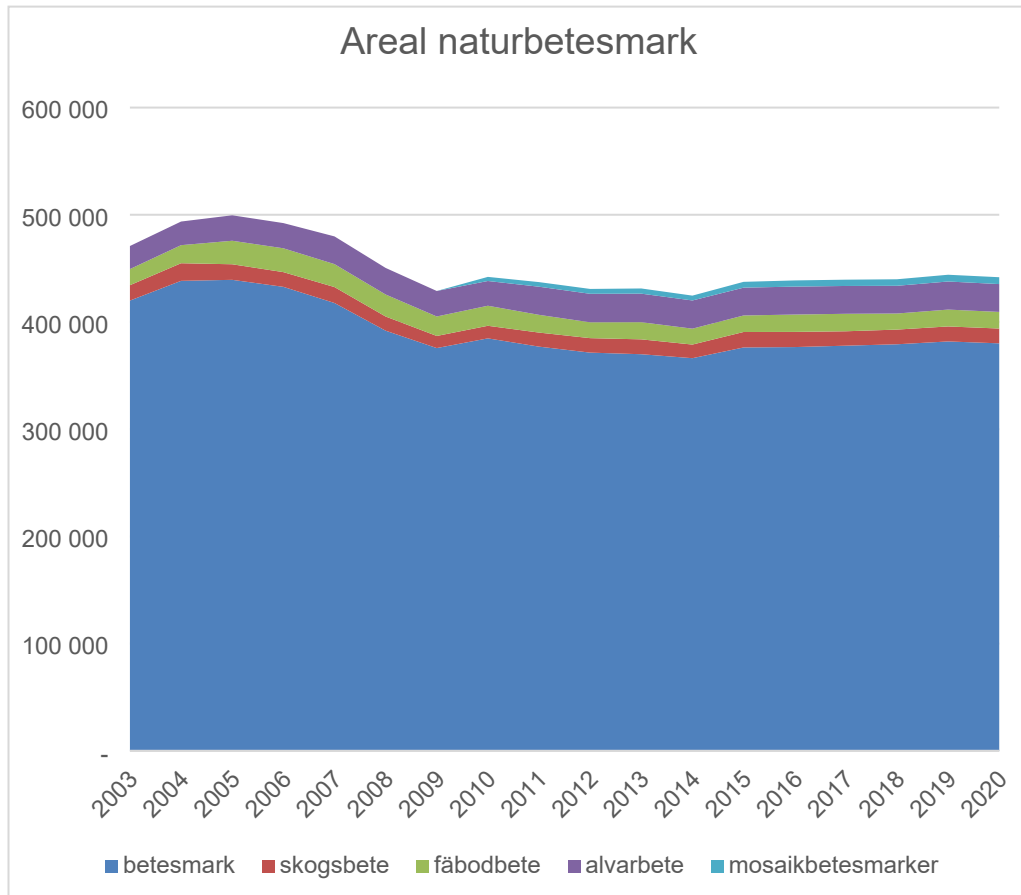
Uppbundna mjölkbesättningar, som finns spridda över hela Sverige, är också mycket viktiga för bevarandet av den biologiska mångfalden på flera sätt, inte minst i skogs och mellanbygd. Som Jordbruksverket anger i rapporten har många små gårdar avlägsna betesmarker och de är dessutom ofta fördelade på flera små fällor. Marker med detta utseende är inte intressanta för kvarvarande gårdar att arrendera. Det medför stor risk för igenväxning eller igenplantering av betes- och jordbruksmark då lantbruk läggs ner.

Bilden nedan ”Arealen i betesersättningen” är hämtad från Jordbruksverkets rapport med diarienummer 3.1.17-00151/2020 och används också inom det projekt som drivs för att öka incitamenten för naturbetesmarker. Diagrammet visar hur arealen naturbetesmark med miljöersättning har minskat under senare år, vilket ger en signal om lantbrukarnas möjligheter att låta beta naturbetesmarker. Det diagram som visas nedanför bilden är uppgifter från Jordbruksverkets statistikdatabas om arealen naturbetesmark i landet 2001-2020 oavsett om lantbrukaren sökt miljöersättning för marken eller inte.

Arealen i betesersättningen

Figur 10 Summering av konstaterad och ansökt ersättningsberättigande areal för alla ersättningsformer under år 2007-2019 (LMBETE, NMBETE & BETE).

LANTBRUKARNAS RIKSFÖRBUND

Palle Borgström
Förbundsordförande

Erika Brendov
Expert djurskydd